

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keeverberg 54, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 januari 1881

"Vergruizen" van galstenen - geliefd boerenbedrog

GALSTENEN kunnen de oorzaak zijn van allerlei klachten. Een dof gevoel rechts boven in de buik of af en toe eens wat steken en scheuten op deze plaats, zijn desnoods nog wel te verdragen. De „grote aanvallen" echter, die bij galstenen soms optreden, gaan met de allerheftigste pijnen gepaard: ze zijn voor de patiënten bijna onoverkomelijk, aldus de Nieuwe Tilburgse Courant.

Zulke galsteenkoliëken kan men maar beter trachten te voorkomen. Galsteenlijders dienen er daarom voor te zorgen dat zij geregeld wat lichaamsbeweging in de buitenlucht nemen. Zware lichamelijke en geestelijke inspanning kunnen zij maar beter vermijden.

VERDER DOEN zulk soort patiënten er goed aan zich te hoeden voor al te grote afkoeling; het verdient aanbeveling na elke maaltijd een korte rustpoos in te schakelen. Wanneer er dan bovendien nog voor een regelmatige stoelgang wordt gezorgd en wanneer zij de hand niet lichten met het voorgeschreven dieet, kunnen zij het vaak een heel eind brengen.

Maar ja, hoe zijn de mensen? Als het met de een of andere chronische ziekte weer een tijdje goed gaat, worden ze meestal overmoedig. Ze slaan de gegeven voorschriften dan in de wind met alle gevolgen daarvan! Op deze manier komen de klachten nogal eens terug en zo geleidelijk aan zien we dan vaak de galsteenpatiënten in handen van de kwakzalvers vallen.

Deze wondergenezers stellen het graag zó voor, of zij de stenen die in de galblaas zitten kunnen „vergruizen". Dat kunnen zij niet, maar het publiek accepteert die praatjes graag: het klinkt de zieken als muziek in de oren en... de wereld wil nu eenmaal graag bedrogen zijn.

OOK HET ZOGENAAMDE „afdrijven" van galstenen is een van ouds bekende en geliefde bezigheid in de kwakzalverij. Helaas, een middel dat er

HET NIEUWE JAAR

NU 1964 ZIJN INTREDE heeft gedaan moge allen, die in het afgelopen jaar in enigerlei vorm hun medewerking aan de Vereniging verleenden, hiervoor hartelijk dank worden gezegd. Deze erkentelijkheid gaat vergezeld van de beste wensen voor het nieuwe jaar.

De jaarwisseling bracht een paar zeer gewichtige mutaties met zich: die van het secretariaat en van de redactie van ons maandblad. Elders zal nader op de verdiensten van de afgetreden functionarissen worden ingegaan, daarom moge hier worden volstaan met het uitspreken van het vertrouwen in het beleid van hun opvolgers.

Dit jaar belooft voor de Vereniging te meer belangrijk te worden omdat de hoop gewettigd mag heten, dat daarin de reorganisatieplannen tot een goed einde zullen worden gebracht.

Met wederzijds begrip, goede samenwerking en aller inspanning naar vermogen worde het doel van de Vereniging — mede in het belang van de volksgezondheid — ook in 1964 bewust nagestreefd.

A. P. N. DE GROOT.

speciaal voor zou kunnen dienen, galstenen langs natuurlijke weg uit het lichaam te verdrijven, bestaat er ook niet. Wanneer iemand alle boerenbedrog op dit gebied eens aan de kaak zou willen stellen, zou hij boekdelen kunnen vullen.

In de medische vakliteratuur kan men hierover een schier eindeloze reeks bijzonderheden vinden. Vaak zijn er bij de kwakzalverspraktijken gevallen die we grappig zouden kunnen noemen en waarbij men onwillekeurig in de lach schiet. Als men echter tegelijkertijd aan de lichtgelovigheid van de patiënten in kwestie denkt, worden we echter weer ernstig gestemd en is het eigenlijk meer om te huilen.

GALSTENEN kunnen door de chirurg natuurlijk worden verwijderd. Toch is het aantal galstenen, dat daadwerkelijk geopereerd wordt, maar klein. Dat komt vooral omdat galstenen bij tal van mensen in het geheel geen klachten veroorzaken; velen weten niet dat zij in het bezit van deze vormsels zijn.

De galsteen ziekte is in het algemeen gesproken geen erg ernstige aandoening. Wanneer de patiënten die wél klachten hebben de levenswijze volgen die bij deze ziekte past en het voorgeschreven dieet nauwkeurig nakomen, is het mogelijk, dat zij na enige tijd nergens last meer van hebben.

Dr. Alfreda Briedé.

Sowjet onderzoek

JARENLANG heeft men in de Sowjet-Unie telepathie en andere paranormale verschijnselen beschouwd als kapitalistische humbug.

Maar sinds kort kent de universiteit van Leningrad nu ook een faculteit voor het onderzoek van deze fenomenen. Natuurkundigen, electrotechnici, hersenspecialisten en psychiaters werken samen bij een onderzoek van de mogelijkheid van gedachtenlezen, aldus de Daily Mirror.

Nachtje slapen

TIJDENS HET BRON-RUMOER dook plotseling een Gooise figuur op, die anoniem wenste te blijven, maar niettemin bekendmaakte dat hij het bestaan van aardstralen zou aantonen en met een afschermkastje een drassig terrein zou droogleggen. Ing. Doyer nodigde hem terstond uit onder wetenschappelijk toezicht zijn kunsten te vertonen en stelde hem bij slagen een halve ton gouds in het vooruitzicht. Nadat de Geheimzinnige Onbekende er een nachtje over had geslapen, deelde hij — nog steeds anoniem — mede van de demonstratie af te zien.....

Handen in elkaar rondom de bak met water

WIERINGS WEEKBLAD heeft het bij de kwakzalvers, met name de Amsterdamse, verkorven en verbruid. Het krachtige artikel tegen de kwakzalverij (overgenomen in ons septembernummer) heeft de hokuspokusgenezers des te pijnlijker gestoken omdat dit weekblad in een oplage van 332.630 exemplaren huis aan huis in Amsterdam en omgeving wordt bezorgd.

De schrik en woede der knoeiers werden verdubbeld, toen Wierings Weekblad een week later nogmaals een artikel over namaakdokters publiceerde. Met vreugde en instemming nemen wij thans ook die bijdrage over.

Vorige week, aldus Wierings Weekblad, zijn we begonnen met een artikel over de kwakzalverij, en ook bedoeld tegen de kwakzalverij, in velerlei verschijningsvorm van boerenbedrog tot kwasi wetenschapje. We wisten te voren wel dat de zeer onbescheiden en nogal brutale heren kwakzalvers zich op de tenen getrapt en op hun bedrog betrapt zouden voelen, enkele van de meest brutale hebben ons dan ook al opgebeld om ons hun zielige bedreigingen in het oor te schreeuwen. Intussen hadden wij aangekondigd dat er nog een vervolg zou komen, in antwoord op de vraag: Wie zijn de kwakzalvers?

Slim plannetje

ER ZIJN BEESTJES BIJ van velerlei pluimage, belachelijke of betreurenswaardige dwazen. Het verschijnsel kwakzalverij is zoiets als het wrakhout dat de echte wetenschap heeft nagelaten; een restantje alchemie, een overschotje verslaafdheid aan het levenselixer; er zijn mensen bij die nog niet heen gekomen zijn over de eerste verbazing over de wonderen der wetenschap en techniek die men in de vorige eeuw begon te ontdekken: elektriciteit magnetisme, en er zijn er die malle uitleg geven aan de wonderen van de huidige wetenschap en met woorden als straling en zo jongleren.

Dat zijn dan soms nog mensen die het in hun verdwazing min of meer ernstig nemen, voor alle andere kwakzalvers en wondergenezers geldt dat ze te lui zijn om te werken en toch graag veel geld verdienen aan de domheid van anderen. Ze hebben gewoon een slim plannetje: ze gaan een of ander rotzootje verkopen — want voor z'n gezondheid heeft de mens alles over: geld. Men kan niet zeggen dat de kwakzalvers dorgaans veel moeite besteden aan de samenstelling van hun rotzootje; zelfs van de „beroemdste“ kruidenhuizen krijgt men niet zo erg veel keus in medicijnen, en dat hoeft ook niet, want elk medicijn is goed voor tenminste tien doodsoorzaken, plus nog wat niet gevaarlijke maar wel lastige ziektejes, zoals exceem, jeuk, tintelingen, vermoeidheid in de benen na een dag werk, stijfheid bij het opstaan, zwerfende hoofdpijnen, en alla, we doen er de kiespijn nog bij.

De eerste echte magnetiseurs, de volgelingen van Mesmer, die hadden er

wat voor over. Die bouwden een baquet, een bak met water en ijs, en daarin metalen staven en glazen staven; die haalden hun patiënten bij elkaar voor de „gemeenschap“: allemaal elkaar een hand geven rondom de baquet, en dan kwam de „magnetiseur animal“ en bezorgde ze met muziek allemaal een soort van delirium. Men hield er nog wat van over — een tijdlang is het magnetiseren in Europa een soort van gezelschapsspel geweest: iedereen magnetiseerde iedereen — en wie ziek werd kon altijd nog naar de dokter. De wetenschap hield ook nog wat over van het baquet — de hypnose bijvoorbeeld, en een zeker inzicht in wat men ging noemen para-normale beïnvloeding. Jammer is dat het publiek er ook wat van overhield: het vage geloof in iets bovennatuurlijks.

Simpele zielen

Magnetiseurs zijn altijd — al schreven ze soms boekjes — simpele zielen geweest en een beetje niet snik waren ze doorgaans ook. Dr. Mesmer zelf — hij had vier maal gestudeerd, onder andere theologie — was zo'n man die de klok had horen luiden, maar niet wist waar de klepel hing. Hij had wat gelezen over zwaartekracht en het evenwicht van hemellichamen, en de invloed er van op eb en vloed. Toen had hij het: ook de mens was onderhevig aan eb en vloed — en als die verstoord werd door een soort van magnetisch springtij, dan werd die mens ziek. Hij begon te zeggen dat alle ziektes in wezen één pot nat waren, hetgeen de zaak in elk geval zeer vereenvoudigde — je was ziek of je was niet ziek. Deze onzin doet nog altijd opgeld — men kletst wat over verstoring van evenwicht.

Men kletst ook wat over een nog altijd geheimzinnige kracht als electriciteit en magnetisme en straling.

WE HEBBEN een man gekend die electro-monteur was; hij verdiende normaal z'n brood tot zijn vrouw hem op voordeliger ideeën bracht — overigens tot haar nadeel. Als ze hoofdpijn had placht ze te zeggen: hé, Henk, neem 't even van me af — dan legde Henk z'n handen op haar hoofd, liet die zakken langs haar hals, schouder, lichaam, tot aan haar voeten — en dan stapte ze uit haar hoofdpijn zoals men uit een omhoog gezakte broek stapt, en Henk gooide die hoofdpijn dan weg — soms in een bloempotje en soms liet hij de kraan lopen in de gootsteen. Er zijn nogal wat magnetiseurs die dat ook doen — ze gooien ziektes bij elkaar in een spoelbak en halen de stop er uit. Henk ging al spoedig ook andere vrouwen van hun hoofdpijn en zo ontdoen, en dat leidde tot echtscheiding — en voor hem een royale broodwinning, tot hij een welgestelde weduwe ontmoette, met wie hij ging samenwonen; zijn magnetische praktijk gaf hij toen op — een kopzorg minder.

Man - vrouw

De man-vrouw verhouding is heel bepaald een element in de kwakzalverij op het geestelijk vlak — al blijft dat niet altijd zo geestelijk.

De doorsnee magnetiseur bevredigt de vrouwen in zijn wachtkamer — en het zijn voor het merendeel vrouwen — door gewoon naar hun gezeur te luisteren. Een fout van echtgenoten én van vele huisdokters is dat ze dat niet doen: vrouwen willen gewoon af en toe eens zeuren en af en toe eens kunnen klagen en uithuilen — en vrouwen hebben ook vaak een heleboel om te huilen.

In de ziekenfondspraktijk en in de particuliere praktijk van nuchtere zeer bekwame dokters komen sommige patiënten niet aan hun trekken: als ze ziek zijn worden ze geholpen — als ze willen zeuren hoepelen ze maar op. Dat zegt zo'n dokter niet; hij poogt zelfs werkelijk iets van „kracht“ mee te geven: sympathie, troost, bemoediging — maar hij heeft het razend druk met echte zieken.

Men zou eigenlijk magnetiseurs moeten verplichten tot een ziekenfondspraktijk: hard werken voor weinig geld — dan zouden ze weer werk zoeken in hun eigen vak: metselaar of grondwer-

(slot op pag. 3)

Rondom de bak met water

(slot van pag. 2)

ker, of boekhouder of jurist, er zit van alles bij.

Intussen zou de echte dokter zich eens kunnen bezinnen op de macht van suggestie en sympathie — en ook wel op bepaalde sociale en psychologische stoornissen in de verhouding dokter-patiënt, maar moeilijk ligt de zaak inderdaad als een dokter een patiënt niet kan helpen: als de patiënt een kwaal heeft waarmee hij of zij zal moeten leren leven — een klein of groot ongemak. Of als de patiënt klachten heeft waarvan de dokter niet direct de oorzaak kan opsporen, en als de behandeling niet snelle resultaten kan opleveren.

Dan is er ook nog die ene ziekte waarvoor men zó bang is dat men er niet mee naar de dokter durft: kanker. In vele gevallen is het helemaal geen kanker, maar de patiënt is er toch bang voor. En in vele gevallen is het wel kanker, maar die zou te genezen zijn als men er wel mee naar de dokter ging. Het is soms werkelijke radeloosheid die mensen naar de kwakzalver en magnetiseur drijft — en die zijn te stom (zoal niet te onfatsoenlijk) om de mensen als de bliksem naar een dokter te sturen.

Kuren

EEN HOOFDSTUK APART is de kwakzalverij met een plausibel excuus. Bijvoorbeeld de exploitatie van een sauna-bad — een van de Finnen geleerde methode om min of meer sportief zweten, en je laten masseren. Er is in de meeste gevallen voor gezonde mensen niets op tegen — maar het wordt een schunnige zaak als men reclame gaat maken dat sauna goed zou zijn tegen tuberculose, bronchitis, asthma, reumatiek en „lichte” gevallen van suikerziekte.

En tenslotte is er de kwakzalverij met een religieuze achtergrond — door de justitie niet te verbieden vanwege het grote goed van de godsdienstvrijheid. We willen er voorshands niet veel van zeggen, behalve dit: men mag toch van christenen verwachten dat ze 't beste voor hebben met hun medemens; bidt dan voor ze — en stuur ze naar hun huisarts. En doe dan ook voor die huisarts een schietgebedje: dat hij zijn werk goed en bekwaam en met toewijding mag blijven doen.

Metten en zweten is er big business

DE KONINGIN-MOEDER VAN EGYPTTE werd, zo lezen wij in de Gooien Eemlander, in het jaar 3000 v. Chr. blijgemaakt met de tip, dat haar haren weer zouden gaan groeien, als zij een mengsel van hondentenen, ezelschouwen en wat afval van dadels zou gebruiken. Op het ogenblik 5.363 jaren later, wordt in Amerika per jaar naar schatting alleen al een miljard dollar uitgegeven voor middeljes, waarvan de makers eeuwige jeugd voorspellen aan de gebruikers.

Deze hardnekkigheid van het geloof der mensen aan buiten-medische middelen is onlangs weer aan de orde gesteld op het tweede congres over medische kwakzalverij, dat in Washington georganiseerd werd door het Amerikaanse bureau voor voedings- en geneesmiddelen en de Amerikaanse medische vereniging. Maar tegelijkertijd werd aan de andere kant van de stad het „eerste nationale congres over gezondheidsmonopolie” gehouden, georganiseerd door de „Nationale Gezondheidsfederatie”, een organisatie, die volgens het officiële bureau voor voedings- en geneesmiddelen bestempeld wordt als een vereniging van „propagandisten voor onbepaalde geneesmiddelen, zonderlinge theorieën en kwakzalverij”. Verscheidene functionarissen van de gezondheidsfederatie hebben in de gevangenis gezeten of boetes betaald wegens het verkopen van waardeloze geneesmiddelen.

Micro-dynameter

OP HET OFFICIËLE CONGRES gaf George P. Larrick, een functionaris van het bureau voor voedings- en geneesmiddelen, enkele voorbeelden van kwakzalverij uit de laatste jaren. Hij waarschuwde daarbij, dat de kwakzalverij op het ogenblik „big business” is, zo knap georganiseerd, dat het voor een gewoon mens moeilijk is ook maar te vermoeden, dat hij bedrogen wordt.

Enkele jaren geleden, aldus deze functionaris, kon men voor 875 dollar de zogenaamde „Ellis micro-dynameter” kopen, een apparaat, waarmee men volgens de makers de verschillen in het „elektrische potentieel” kon meten bij ziekte. In werkelijkheid, zo zei Larrick, kon men er alleen maar mee meten, hoe erg men transpireerde bij het gebruik van het apparaat.

Middel tegen alles

BIG BUSINESS was ook de manier waarop enige tijd geleden een boek onder de titel „Calorieën doen er niet toe” tot een bestseller werd gemaakt. In dat boek werd de lezers voorgehouden, dat zij zich van al dat gepraat over calorieën niets behoefden aan te trekken, als zij maar waardeloze „saffloer-olie-kapsules” innamen. De propagandisten van deze kapsules maakten, volgens Larrick, grote winsten, voordat de justitie tussenbeide kwam.

Dan is er een middelje geweest met de naam „Nutri-bio”, dat enerzijds ongeveer alle ziekten zou bestrijden, zoals

bloedarmoede, jicht, kanker, suikerziekte, hartkwalen, infecties en nervositeit, en anderzijds ook nog lichamelijke schoonheid, sportiviteit en vitaliteit zou bevorderen. „'t Werd zelfs aanbevolen als 'n geneesmiddel tegen jeugdmisdadigheid”, aldus Larrick. 't Middel werd verboden in 1961.

Misleidend noemde Larrick ook de propaganda, die voor allerlei bijvoeding gemaakt wordt onder het motto, dat de Amerikanen ondanks hun overvoeding toch eigenlijk het meest ondervoede volk ter wereld zouden zijn. Hij noemde nog verschillende andere moderne kwakzalvermiddelen en waarschuwde: „Met geen statistieken is aan te geven, hoeveel de kwakzalverij kost aan geld, ongemakken en dood.”

REACTIE

ALS REACTIE op het interview met dr. ir. Van Daalen schreef ons de heer F. W. Wessels te Utrecht een brief, waaruit wij de volgende zinsneden citeren: „Toch geloof ik zeer zeker aan het bestaan van aardstralen. Laat men mij nu niet komen vertellen, dat er geen aardstralen bestaan.”

Wie indonesisch doof is, zal nóóit horen. Wij komen nog nader op het schrijven van de heer Wessels terug, maar veroorloven ons reeds thans hem een welgemeende raad te geven: bestudeer in de Utrechtse universiteitsbibliotheek eens de wetenschappelijke rapporten over „aardstralen” en wichelroeden. Een beter geneesmiddel tegen het bijgeloof in de fictieve aardstraaltjes kunnen wij niet aanbevelen.

Dat is waanzin!

HET WEEKBLAD „VIZIER” bracht op 26 oktober het slotartikel van zijn serie „Tussen de mazen van de wet”. Daarin laat auteur Constant Wallagh een hoofdinspecteur van politie aan het woord, die een veelzeggend voorval met een helderziende meemaakte.

Klassiek als de wereld zijn de mannen en vrouwen, die helder zien. Dat is de verzachtende term voor het paranormale. Het betog van de „helderzienden” raakt altijd een speciale snaar bij de goedgelovigen. Het draait om een punt, dat door velen graag GELOOFD WIL WORDEN. Meestal is het de toekomst. In ergere gevallen wordt er een soelaas voor de angst aangeboden. Een verwachte ziekte, een ongeneeslijke ziekte, een verdwenen kind. Of sterker nog de fantasie prikkelend: een begraven schat, een huwelijkspartner of de verre reis overzee, die volgt op het „gouden dak”.

„In het geval van het verdwenen kind, hebben wij het eens bijzonder illustratief meegemaakt,” vertelt de hoofdinspecteur. „Het betrof een man, die ons steeds met dit soort aanbiedingen verveelde. Wij maken zelf nooit gebruik van helderzienden. Dat wil natuurlijk niet zeggen, dat wij het de ouders, die in een periode van waanzinnige angst leven, kwalijk nemen wanneer zij zo’n man zijn gang laten gaan. Het is heel begrijpelijk, dat mensen in een dergelijke omstandigheid van de redenering uitgaan, dat de eventuele baat nooit kan schaden. Maar goed, op een gegeven ogenblik blijkt de dochter van dezelfde helderziende (die overigens nooit succes had met zijn veelbelovende beweringen) verdwenen. Achteraf was het niet ernstig. Er was nauwelijks iets gebeurd. Maar het kind was wel een paar dagen zoek. Toen de man onze hulp inriep, hebben wij natuurlijk niet kunnen nalaten om hem te vragen waar zijn helderziende gawe nu bleef. In zo’n geval moest hij nu toch zelf onmiddellijk uitkomst weten te brengen? De helderziende bleef het antwoord echter schuldig, sterker, hij zei: „Jullie weten toch wel dat dat waanzin is!”

Secretariaat en redactie

WIE ONDERAAN deze pagina de opgave van de leden van het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij doorleest, zal bemerken, dat een bekende naam, die vele jaren die plaats sierde, is verdwenen. Mevrouw A. Burbach-Van der Woord, die zo lang met zoveel animo en zoveel werkkraft het secretariaat vervulde, heeft gemeend zich niet opnieuw herkiesbaar te moeten stellen. Tijdens de algemene ledenvergadering, 30 november te Amsterdam gehouden, heeft de voorzitter mevrouw Burbach dank gezegd voor het vele, dat zij als secretaresse gedurende zoveel jaren voor de vereniging heeft verricht. In haar plaats heeft de heer H. Dijkstra, oud-commissaris van politie te Amsterdam, zich bereid verklaard voorlopig het secretariaat op zich te nemen. Adres: **Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z.**

Ook in de kop van het Maandblad is een verandering waar te nemen. De heer O. Kuijk, die gedurende enige jaren met veel animo en grote zin voor actualiteit de journalistieke leiding had, heeft zijn taak overgedragen aan de heer J. Th. Balk. Het redactie-adres is thans: **Keverberg 54, Buitenveldert, Amsterdam-Z.**

Hoed U voor veel tam-tam...!

VOOR DE BOND van Plattelandsvrouwen hield dokter J. N. Veenis uit Breezand een lezing over „Het vraagstuk van de onbevoegde genezer”, zo lezen we in de „Schager Courant”. Een letterlijke „vertaling” van het woord kwakzalver is: „hij die met veel tam-tam zijn geneesmiddelen en -methoden aanprijst”, terwijl het juridisch gezien iemand is die er zijn beroep van maakt het medische vak zonder bevoegdheid uit te oefenen. Dokter Veenis schetste vervolgens de geschiedenis van de kwakzalverij. In het allereerste begin werd het beroep van genezer uitgeoefend door de medicijnman, later waren het vaak priesters die er zich mee bezighielden. Thans, nu de medische wetenschap een periode van enorme vooruitgang en ontdekkingen meemaakt, nemen de ongewenste praktijken meer

en meer af — maar verdwenen zijn zij nog niet.

DOKTER VEENIS ging daarna uitvoerig op de taak van de medicus in. Dat is een dubbele taak geworden, een medische én een pastorale. De laatste is in deze tijd van haast en met mensen die voor 100 procent gezond willen zijn geen gemakkelijke. Het drukke leven veroorzaakt spanningen en die leiden tot vele ziekten.

Bij het ouder worden nemen deze klachten toe en wordt het nog belangrijker als tegenwicht te zorgen voor geestelijke ontspanning.

Na de pauze vertelde de Breezander arts het een en ander over de dikwijls geraffineerde werkmethode van de kwakzalvers, er daarbij op wijzend dat de wetgever dikwijls maar weinig vat heeft op deze onbevoegde genezers. Terwijl deze lieden niets van ernstige ziekten afweten, is het voor een arts dikwijls moeilijk tegen hen te „concurreren” omdat het publiek er soms nog zeer vreemde opvattingen op na houdt. Vrouw echter, aldus besloot dokter Veenis, uw gezondheid alleen toe aan uw huisarts.

REDACTIE:

Medisch redacteur:

dr. J. H. Ligterink, arts en apotheker, Amsterdam

Pharm. redacteur:

J. E. Buijter, apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, Arts te Hilversum, Voorzitter; E. Mijnders, Tandarts te Amsterdam, Vicevoorzitter; H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Secretaris; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; Mr. J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr. H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Haarlem; Mr. J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr. G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie; Dr. J. H. Ligterink, Arts en Apotheker te Amsterdam, J. E. Buijter, Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid te Zwolle, J. Noord te Amsterdam en M. Paulissen te Voorburg.

Lidmaatschap van de Vereniging incl. Maandblad min. f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

DRUKKERIJ SYSTEMA N.V.
Amsterdam

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 7,50, voor studenten, verpleegsters, arts-, tandarts- en apothekers-assistenten en kraamverzorgsters f 2,50

Administratie Maandblad:

H. Dijkstra, Bongart 6, Buitenveldert, Amsterdam-Z., Tel. (020) 42.07.58.